

Avrupa Birliği, Türkiye ve Türkler Üzerine Bir Yazı Mozayiki

Durmuş Hocaođlu

2023-İkibinyirmiiç., ISSN 1303-0434., Sayı: 26., 15 Haziran 2003., Ankara., s.6-17

Durmuş Hocaođlu., *2023-İkibinyirmiiç* Makale Sıra Numarası: 3

Bibliyografya Künyesi:

Hocaođlu, Durmuş., “Avrupa Birliği, Türkiye ve Türkler Üzerine Bir Yazı Mozayiki”, *2023-İkibinyirmiiç.*, ISSN 1303-0434., Sayı: 26., 15 Haziran 2003., Ankara., s.6-17 (12 sayfa)

İstatistikî Bilgiler (Dipnotlar dâhil):

Sayfa: 12; Kelime: 6.035; Kırk.: Boşluksuz: 40.040; Boşluklu: 45.970

Matbû metni tarayarak dönüştüren ve düzenleyen:

Şener Açıl

Redaksiyon:

Durmuş Hocaođlu

Avrupa Birliği, Türkiye ve Türkler Üzerine Bir Yazı Mozayiki

• DURMUŞ HOCAOđLU

dhocaoglu@ultratv.net

Takdım

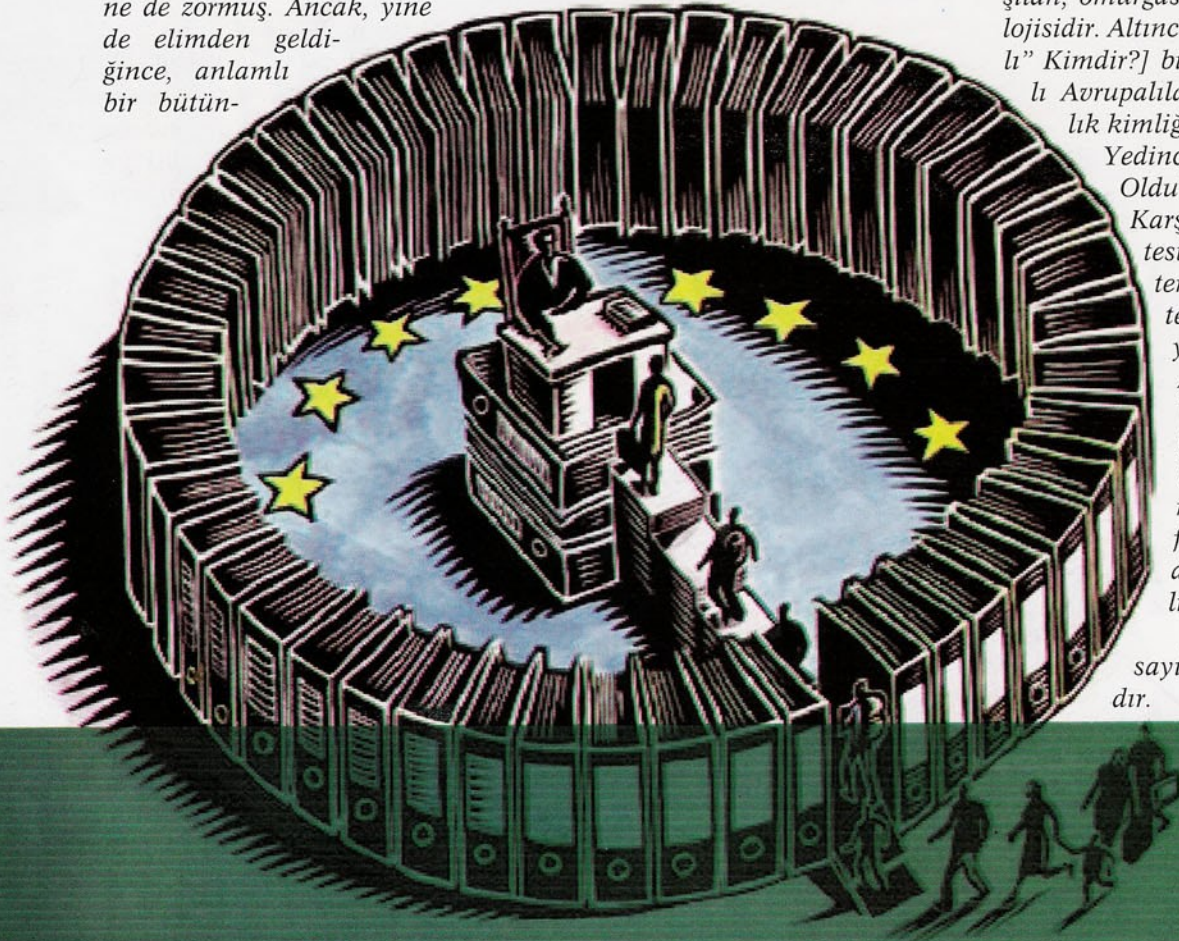
2023'ün Haziran sayısı için benden yazı isteyen Sayın Ragıp Vural'ın bu talebine, Cezayir depresi sonucunda internet iletişiminde vuku' bulan ârıza yüzünden çok geç muttalî olmam dolayısıyla imkânsızlık hâsıl olunca, Sayın Vural'ın yayınlanmış yazılarını kabûl etmesi üzerine, daha önce AB konusunda yayınladığım yazılarımdan bir mozayik tertiplemeye karar verdim; bu potpuri bu şekilde ortaya çıktı. İlk defa denediğim için bilmiyordum; yayınlanmış yazılar arasından birbirini bütünlleyen bir kompozisyon oluşturmak ne de zormuş. Ancak, yine de elimden geldince, anlamlı bir bütün-

lük oluşturmaya çalıştım: İlk önce kısa bir girizgâh ile başlayarak bir imtihan sorusu ile kapı açtım. İkinci yazı ile, AB'nin kuruluş sâiklerinden en önemlisini hulâsa etmeye çalıştım [Yırtıcı Milliyetçilikler Çağında Avrupa'nın Birleşmesinin Sebebi: Avrupa'yı Avrupalıların Şerrinden Korumak]. Tezime göre, Avrupa Birliği, "dış tehdit çağı" kapandığı için iç tesânüde fazla önem verilmeyen ve "milliyetçilikler çağı" ile iyiden iyiye saldırganlaşarak birbirine düşen Avrupalıların ve Avrupa'yı başkalarının değil, bizzat Avrupalıların şerrinden korumanın yoludur; bu proje bu hedefine ulaşamazsa, yine Avrupa-

lıların döktüğü kanda Avrupa'nın boğulmasını göreceğiz demektir. Üçüncü yazımda, [AB Hakkında Kısa Bir Değerlendirme: "Avrupa Birliği; Avrupa Birleşik Devletleri ve Birleşik Devletler Avrupası"] kısaca, bir Avrupa Birleşik Devletleri idealine doğru yürüyen AB'yi tasvîr etmeye çalıştım. Dördüncü yazımda [Yüksek Dağlar Fırtınalı Olur!] biz Türkler'in kulağını bükmeye çalıştım ve şu soruyu sordum: "Bizler hangi volkanın ağzında oturduğumuzun ve hangi felâketin kucağına doğru gittiğimizin farkında mıyız acaba?" Beşinci yazımın konusu ["Kart-Kurt Terorisi"nin Evropâi Versiyonu: "Dağlı Avrupalılar"], Avrupalı efendileri tarafından kabûl edilmeye çalışılan, omurgası ezilmişlerin psikolojisidir. Altıncı yazımda ["Avrupalı" Kimdir?] bizim görgüsüz "Dağlı Avrupalılar"a inat, Avrupalılık kimliği konusuna eğildim.

Yedinci yazım ["Avrupalı Olduk" Görgüsüzlüğüne Karşı Haysiyetli Bir Protesto], adı gibi, gerçekten haysiyetli bir protestodur. Sekizinci yazım ise [Varlığım Avrupa Birliği'nin Varlığına Armağan Olsun!], hak ve hakikat uğruna kendi milletine dahi kafa tutabilmeyi göze alan bir entellektüelin feryâdıdır.

Takdîr ve yorum sayın okuyucularımındır.

Girizgâh

Fikrî temelleri ve arkaik kuluçka dönemi Roma'nın son yıllarına, beşinci asra kadar geriye giden "Avrupa Birliği" projesi, onyedinci asırdan beri hep diri kalmış, Batı'nın İslâm-Türk ilerlemesi ile daraldığı ve sıkıştığı dönemde hayli güçlenmiş, fakat daha sonra gerek bu tehlikenin bertaraf edilmesi ile ve gerekse de Avrupa'da "yırtıcı milliyetçilikler çağı"nın gelmesi ile zayıflamış ve nihâyet, kuvveden fiile çıkması, kendi felâhını diğerinin felâketinde arayan işbu Avrupâî milliyetçiliklerin saldırganlıklarının bir ürünü olan II. Dünya Harbi sonrasında, Avrupa'nın elit siyâset adamlarının, birbiri ile didişen Avrupalılar'ın ya hep birlikte batacaklarını ya da hep birlikte ayağa kalkacaklarını vâzihan görmeleri neticesinde, AB literatüründe "Kuruca Babalar" olarak anılan elit mütefekkirlerin ısrarla gösterdikleri noktaya gelerek, istemeyerek de olsa, hepten yok olmamak için kendi bağımsızlıklarından kademelerle vazgeçmeye rızâ göstererek tam bir siyâsî birlik oluşturmaya karar vermeleri ile başlayan ve Demir ve Çelik Birliği ile kapısı açılan ekonomik süreçlerden geçerek, nihâî durağında, Avrupa'nın, üye devletlerin bağımsız kimliklerini zaman içerisinde eriterek, Amerika Birleşik Devletleri modeli bir federal veya konfederal siyâsî bütünleşme

ile bağımsız bir devlete, bir Avrupa Birleşik Devletleri'ne dönüştürülmesi istikametinde tasarlanmış olan elitist bir siyâsî projedir.

I: Bir "Tarih Felsefesi" İmtihanı Sorusu

[2002 yılına âit bu imtihan sorusu bütün okuyucular için de geçerlidir]

Yukarıdan aşağıya yönelik olan her büyük elitist siyâsî organizasyon projesinin, geleceğini te'minat altına almak kastıyla yönelmiş olduğu hedeflerden birisi de projeye uygun bir "insan" (humanus) modeli geliştirmektir; projenin geleceği büyük ölçüde buna bağlıdır, öyle ki, eğer bu insan modelinin yetiştirilmesi başarısız olursa proje de başarısız olacaktır. Meselâ cumhuriyetçi (republicanist) teorinin yönelmiş olduğu hedef "cumhuriyet insanı"dır (homo republicanus); Sovyet komünizminin yönelmiş olduğu hedefin de başarısızlıkla sonuçlanan "Sovyet insanı" (homo Sovieticus) olması gibi.

Yukarıdan aşağıya yönelik olan büyük ve muhtemelen tarihin tanıdığı en kapsamlı elitist siyâsî organizasyon projesi olan ve "Avrupa Birleşik Devletleri" hedefine yönelmiş bulunan Avrupa Birliği'nin bu konudaki hedefi de, üye ülkelerin millî kimliklerini -millî devletle-

rin ve milletlerin teşekkül sürecinde aşîret ve benzeri primordial (ilk-sel) kimliklerin daha yüksek ve daha mütekâmil "millet" kimliğinin potasında eritilmesi gibi- zaman içerisinde bir alt-kimlik düzeyine indirgeyecek ve belirleyici tek kimlik olacak olan "Avrupalılık" kimliğinin çekirdeğini oluşturacak "Avrupa adamı" (homo Europeanus) projesidir. İlk defa filozof Edmund Husserl tarafından 1935'de tedâvüle sürülen [onun deyimiyle: "Europäischen Menschentums"] bu kavramın kuvveden fiile çıkıp-çıkması, Avrupa Birliği'nin geleceğini belirleyecek en temel hususlardan birisi olup, el'ân, hâlâ diriliğini önemli bir ölçüde koruyan milliyetçiliklere rağmen, hayli mühim bir mesâfenin kat' edilmiş olduğu da âşikârdır. Nitekim, tek bir örnek olmak üzere, internette sürekli olarak Avrupa kamuoyunun nabzını tutan "Eurobarometer" isimli site-deki "Avrupalılar Kendilerini Nasıl Görüyorlar" (How the Europeans See Themselves?) başlıklı kapsamlı araştırma dosyasında detayları verilen sâha araştırmalarının sonuçlarından kısaca söz etmek dahi yeterli ipuçları verebilir. Bu sonuçlara göre, meselâ Avrupalılar'ın kendilerini (ortak) bir Avrupa'ya bağlanma ve "Avrupalı" kimliğinin millî kimliğe göre öncelenme oranını veren tablolar (s.12-13, tablo: 5-6) incelendiğinde, ülkeden ülkeye değişen ilginç bir farklılık grafiği

■ De Gaulle ve Adenauer / Élysée Anlaşması

göze çarpmaktadır. Bu grafiğe göre, büyük ülkelerden küçük ülkelere doğru gidildikçe “Avrupalılık” çok daha yüksek bir kabûl görmekte ve millî kimlik ikinci plâna itilmektedir (en fazla Lüksemburg’da, en az İngiltere’de). Tabloların tefsirinden çıkan en mühim netîce, Avrupalıların bu “geçiş dönemi”nde kendisini Avrupalı mı, İngiliz mi, yoksa hem Avrupalı hem İngiliz mi gördüğü ve öyle tanımladığı- şeklinde özetlenebilecek ve “düal kimlik” olarak da adlandırılabilir bir “kimlik krizi” yaşamakta olduğunun ve fakat, sözünü etmiş olduğumuz Avrupalılık kimliği bilincinin de şimdiden belirli bir mesâfeyi kat’ ederek yavaş-yavaş yerleşmeye başladığının görülmesidir.

İmdi: a: AB’nin yönelmiş olduğu ve Churchill’in 19 Eylül 1946 tarihinde Zürih Üniversitesi açılışı konuşmasında açıkça zikrederek hedef gösterdiği -ve yine onun ifâdesiyle, resmî adı ne olursa olsun, gerçek mâhiyeti- Amerikan modeli bir federal “Avrupa Birleşik Devletleri” olacak olan Avrupa Birliği bu hâle göre, Haldüncü teori açısından asabiyesiz kurulan bir devlet projesi midir? Tartışınız, irdelleyiniz. b: Veya, önce “sebepler asabiyesi” üzerine kurulup bunu, “invers-Haldunist” (ters-Haldunçu) bir sü-

1963 yılında De Gaulle ve Adenauer tarafından imzalanmış olan Élysée Anlaşması’nın 40. yıldönümü kutlama törenleri vesilesiyle biraraya gelen Jacques Chirac ve Gerhard Schröder’in, bir Fransız-Alman ittifakı üzerinde anlaşmalarını ve Avrupa’nın birbiri ile en fazla çatışması ve en fazla geçimsizlik çıkarması ile tanınmış olan bu iki milletinin arasındaki husûmetin nasıl bir dostluğa inkilâb ettiğinin bir göstergesi olmak üzere, Alman Parlamentosu üyelerinin tam kadro Fransız Meclisi’nde toplandığını ve ertesi gün Berlin’de toplanacağını bildiriyor.

reçle “neseb asabiyesi”ne ve ona dayalı bir “hiper ulus-devlet”e dönüştürmeyi plânlayan bir proje midir? c: Kendi yorumunuzu katarak, böyle bir projenin tam bir başarı ihtimâlini irdelleyiniz.

II:

Yırtıcı Milliyetçilikler Çağında Avrupa’nın Birleşmesinin Sebebi: Avrupa’yı Avrupalıların Şerrinden Korumak¹

Geçtiğimiz haftalarda (22 Ocak 2003, Çarşamba), AB’den gelen mühim bir haber, muvakkat bir müddet nisbî bir alâkaya mazhar

olduktan sonra günün daha sıcak gündemleri arasında fazla ömürlü olamadan alt sıralara inerek gözden kayboldu. Fransa ve Almanya arasında “FransAlmanya” şeklinde ortak bir devlet yapılanmasına doğru giden bir birleşmeden söz eden bu haberde, her iki ülke arasındaki ezeli düşmanlığı sona erdiren ve 1963 yılında De Gaulle ve Adenauer tarafından imzalanmış olan Élysée Anlaşması’nın 40. yıldönümü kutlama törenleri vesilesiyle biraraya gelen Jacques Chirac ve Gerhard Schröder’in, bir Fransız-Alman ittifakı üzerinde anlaşmalarını ve Avrupa’nın birbiri ile en fazla çatışması ve en fazla geçimsizlik çıkarması ile tanınmış olan bu iki milletinin arasındaki husûmetin nasıl bir dostluğa inkilâb ettiğinin bir göstergesi olmak üzere, Alman Parlamentosu üyelerinin tam kadro Fransız Meclisi’nde toplandığını ve ertesi gün de Fransız Parlamentosu’nun aynı şekilde Berlin’de toplanacağını bildiriyor ve bu konuda alınan kararları da şu şekilde açıklıyordu: 1. İki ülke Bakanlar Kurulu belirli aralıklarla birlikte toplanacak; 2. Her iki ülkedeki bakanlıklarda karşılıklı olarak birer yetkili bulundurulacak; 3. İşbirliğini güçlendirmek için karşılıklı olarak baş müsteşar atanacak; 4. Daha yakın askerî işbirliği sağlanacak; 5. İleride, iki ülke vatandaşlarına çifte yurttaşlık hakkı tanınacak ve ortak pasaport verilecek; 6. İki ülkenin medenî kanunları uyumlu hâle getirilecek; 7. 22 Ocak, her iki ülkede “Fransa ve Almanya günü” olarak kutlanacak.

İki ülke arasındaki bu yakınlaşma, hassaten Türkiye’nin içine girip bir üyesi olmak için yoğun faaliyetlerin sürdürüldüğü şu günlerde Avrupa Birliği’nin geleceğini de belirleyici bir nitelik taşımaktadır. Zîra, Fransa ve Almanya hem Avrupa ve hem de Avrupa Birliği için son derece kritik önem taşıyan iki ülke konumundadırlar. Onların aralarındaki her mesele hem Avrupa’yı ve hem de Avrupa Birliği’ni çok derinden etkilemekte olduğu için, bu federasyon denemesi de hayli büyük bir ehemmiyet taşıyacaktır.

Avrupalılar açısından Avrupa’nın varlığını, gücünü, kültür ve

medeniyetini ve geleceğini tehdit eden çok önemli iki kaynak vardır ki, bunların birincisi hâricî ve ikincisi de dâhilîdir. Hâricî tehdit kaynağı, ilk olarak Avrupalılar'ın asla kendilerinden saymadıkları Müslümanlar'dır; ilkin Araplar ve ikinciyin de bilhassa Türkler eliyle Avrupa'ya gelen İslâm'ın Avrupa'da bırakmış olduğu en başat kalıcı iz, Avrupalılar'a kendilerini tanımlamaları, kimliklerini oluşturmaları hususunda oynamış buldukları "öteki" -Avrupa'nın entellektüel prenslerinden Denis de Rougemont'un ifâdesiyle "öcü" (bogeyman)- rolü üstlenmek olmuştur. İkinci hâricî tehdit ve tehlike ise, birincisinin tarihte kalmış olmasına mukabil, hâlâ aktüel olan ve Hıristiyan olmalarına karşılık tam anlamıyla Avrupalı olarak kabul edilmeyen Ruslar'dır.

Avrupa için dâhilî ve en büyük tehlike kaynağı ise, bizzat Avrupalılar'ın kendileridir: Literatürde "Avrupa iç harpleri" (European civil wars) olarak da anılan Avrupalılar arasındaki çatışmalar bir yandan kıt'ayı tahrip ederken, diğer yandan da onu tákatten düşürdüğü için, dış tehdit kaynakları karşısında zayıf bırakmak sûretiyle daha da büyük fâcialara yol açmıştır. Bilhassa Türk gücünün zayıfladığı 18. asırdan sonra daha da ehemmiyet kazanan ve dünyanın kolonyal paylaşımı mücadelesi ile daha da büyüyen bu çatışmaların en büyükleri hiç kuşkusuz Almanlar ile Fransızlar arasında meydana gelenlerdir. Esâsen bütün tarih boyunca birbirleriyle sürekli güç yarışması ve çatışma içerisinde olmuş olan Fransızlar ile Almanlar arasında modern zamanların en önemli çatışmalarının ilki, Fransa'nın Avusturya ve Prusya'yı 1792'deki işgali olup Fichte'nin meşhur "Alman Milletine Nutukları"nı yazmasına ve Alman milliyetçiliğini tetiklemesine sebep olmuştur. Bundan sonraki en önemli çatışmalar ise, 1870-71 Harbi, 1914-1918 I. Dünya Harbi, 1923-1924 Ruhr işgali ve nihâyet 1939-1945 II. Dünya Harbi olup, bunların hepsi de son derece yıkıcı sonuçlar hâsil etmiş ve Batı entellektüelleri, siyâsetçileri ve kamuoyunda Avrupa'nın gelece-

ğini tehdit eden en büyük "Avrupa-ıçî ihtilâl" olarak görülmüş ve zamanla, Avrupa siyâsetine, iktisâdî, askerî gücüne, kültür ve medeniyetine en büyük darbenin bu iki milletin arasındaki çatışmalardan geldiği ve geleceği şeklinde bir fikir, haklı olarak, gitgide kuvvetli bir şekilde yayılmıştır. Nitekim, Victor Hugo'nun, kökenleri beşinci yüzyıla kadar inen "Birleşik Avrupa" idealini ilk defa 1851'de tedâvüle sürdüğü "Avrupa Birleşik Devletleri" kavramı ile yeni bir mecrâyâ sokmasının üzerinden çok geçmeden, Charles Sumner, 1871 Harbi'nin sâdece bu iki ülkeye değil, topyekûn Avrupa'ya çıkarmış olduğu ağır fatura üzerine, aynı yıl kaleme aldığı "Medeniyete Olan Dersleriyle Birlikte Almanya ve Fransa Arasındaki Düello" (The Duel Between France and Germany, With Its Lesson To Civilization) isimli eserinde aynı kıt'anın bu iki geçimsiz çocuğunun çarpışmalarının medeniyet (Batı medeniyeti) için çok ağır sonuçlar hâsil ettiğini vurgulayarak, bu çatışmanın önlememesinin Avrupa'nın ufkunu kararttığını belirtmekte ve bunun da ancak bir Avrupa Birleşik Devletleri projesinin hayâta geçirilmesi ile kaabil olacağını, bu sûretle "âzad edilmiş bir Avrupa" kurulacağını ve bunun da yalnızca herkes için cumhuriyet değil, fakat herkes için barış demek olacağını yazmıştı [p.73]. Sonraki gelişmeler Sumner'ı haklı çıkarmıştı; yirminci asrın ilk yarısında,

Avrupalı milletlerin birbiri üzerine kesin hâkimiyet kurma gâyesine mâtüfen ardarda patlayan iki büyük harp Avrupa'yı bitme noktasına kadar getirdi; dünyanın merkezi sayılan bu kıt'a işgal edildi, gücünü ve prestijini kaybetti.

Vaziyet artık tavazzuh etmişti: Avrupalılar, Roma'nın bırakmış olduğu bütüncül Avrupa mirasını ve "Hıristiyan Birliği" idealini çiğnemektedirler; aynı dinin, aynı medeniyet ve kültürün, aynı kıt'anın çocukları olan Avrupalılar'ın birbirleriyle olan çatışmaları hiç de müsbet sonuçlar vermemiş ve -daha sonraları Churchill'in kullanacağı ifâdeyle- "Hıristiyan ahlâkının ve Hıristiyan îmânının çeşmesi, antik ve modern bütün bilim ve felsefelerin menbâ olan bu asil kıt'a" madî ve mânevî kaynaklarını heder etmiş, hırpalanmış, yorgun düşmüştür. Yapılacak tek şey "Avrupalılar arası iç savaş" demek olan bu çatışmaların sona erdirilmesi, Abbé de Saint-Pierre ve Immanuel Kant'ın felsefî olarak temellendirdiği "ebedî barış"ın ve "bütüncül Avrupa'nın te'sisidir. Şu hâlde işe, önce Fransa ve Almanya ile başlamak gerekir; zîra bu ikisinin arasındaki ihtilâflar giderilip, husûmetler kalıcı bir partnerliğe dönüştürülemezse, hiçbir teşebbüs fayda vermeyecektir.

Almanya ile Fransa arasında bitmek-tükemek bilmez çatışmalara sebep olan kin ve adâvetin ortadan kaldırılmasının şart olduğunu, Avrupa Bir-

liği'nin fitilini ateşlediği 17 Eylül 1946 tarihli Zürih konuşmasında, "resmî adı ne olursa olsun, bir nevi' Avrupa Birleşik Devletleri binâ etmek mecbûriyetindeyiz" diye vâzihan manifeste eden W. Churchill de "Avrupa âilesinin yeniden yaratılmasındaki ilk adım, Fransa ve Almanya arasında bir ortaklık (partnerlik) te'sis etmektir" diye vurgulayarak dile getirmiştir. Yukarıda andığımız Élysée Anlaşması da, AB'nin temellerinin fiilen atıldığı 1946 tarihinden 17 yıl sonra ezeli düşmanlığı kalıcı ve bir ebedî dostluğa tahvîl etme maksadına yöneliktir./....

III:

AB Hakkında Kısa Bir Değerlendirme:

*"Avrupa Birliği; Avrupa Birleşik Devletleri ve Birleşik Devletler Avrupası"*²

Öncelikle, AB ve geleceği hakkındaki en genel ve kapsayıcı iki terimden söz etmeliyim: "Avrupa Birleşik Devletleri" (ABD; United States of Europe: USE) ve "Birleşik Devletler Avrupası" (BDA; United Europe of States: UES). BDA'cılar, AB'nin nihâî safhasının, ulus-devletlerden oluşmuş siyâsî bir birlik olması gerektiği fikrini müdâfaa ederken, ABD'ciler ise, tam aksine, AB'nin, hâl-i hâzırda mevcut olan ulus-devletleri potasında eritecek olan çok daha geniş çaplı ve çok

Bu kıt'a -Churchill'in ifâdesiyle, "Hıristiyan ahlâkının ve Hıristiyan imânının çeşmesi olan asil kıt'a"- evlâtları arasında asırlarca süren ve bilhassa ulus-devletler çağında daha da şiddetlenen ve hemen hemen hiçbirinin de diğerine karşı tam bir başarı kazanamadığı yıpratıcı harplerle maddî ve mânevî kaynaklarını heder etmiş ve hassaten II. Harp'ten sonra adetâ acınacak bir sefâlete düçâr olmuş, prestiji yok olma raddelerine gelmiştir. Kıt'anın bu bölünmüşlük durumu devam ettiği müddetçe vaziyetin daha iyiye gitmesi mümkün değildir.

daha kapsamlı bir siyâsî birlik, bir "uluslar-üstü devlet" olması gerektiği fikrindedirler. J. Chirac tarafından ortaya atılan "BDA" tezi, tarihî olarak ikincisine göre daha gençtir ve esas olarak da, ikinci tezi daha ısrarla müdâfaa eden Almanya'ya karşı geliştirilmiş tepkici (reaktif) bir tezdur. ABD tezi ise, hem tarihî derinliği ve hem de felsefî alt yapısı bakımından birincisine göre çok daha bâriz üstünlüklere sâhip olduğu gibi, AB'nin gelişme süreci bakımından da daha baskın bir konumda olan bir aktif tezdur. Esâsen, AB'yi yaratan da bu tezdur. Temelleri çok eskilere kadar uzanan; Hıristiyanlık, eski Yunan ve Roma gelenekleri ve mîrâsı olarak özetlenebilecek üç ana unsur üzerine müesses "ortak Avrupalılık değerleri ve kimliği" üzerine binâ edilmesi düşünülen "Avrupa Birliği ideali", bin

yıldan eski bir zamandan beri diri tutulan ve tümenler mesâbesindeki düşünürün âdeta nakış-nakış işlediği son derece sofistike bir fikirdir ve özeti şudur:

Bu kıt'a -Churchill'in ifâdesiyle, "Hıristiyan ahlâkının ve Hıristiyan imânının çeşmesi olan asil kıt'a"- evlâtları arasında asırlarca süren ve bilhassa ulus-devletler çağında daha da şiddetlenen ve hemen hemen hiçbirinin de diğerine karşı tam bir başarı kazanamadığı yıpratıcı harplerle maddî ve mânevî kaynaklarını heder etmiş ve hassaten II. Harp'ten sonra adetâ acınacak bir sefâlete düçâr olmuş, prestiji yok olma raddelerine gelmiştir. Kıt'anın bu bölünmüşlük durumu devam ettiği müddetçe vaziyetin daha iyiye gitmesi mümkün değildir: Hiçbir Avrupa devleti, eski'yi tek başına geri getiremez. Avrupa'nın Roma gibi münkariz olması ve kırılan gücünün, kaybolan haşmetinin ve çığnenen onurunun ihyâ edilebilmesi gibi en büyük mes'elenin nasıl hâledileceği üzerinde ayrıca düşünmeye hâcet yoktur: Yukarıda zikrettiğimiz Avrupa'nın aksakallılarının yazıp-çizdikleri önümüzdedir; buna göre, tek çâre, her bakımdan kompakt bir hâle gelmiş, "büyük ve birleşik bir Avrupa" inşâ etmektir.

Bütün bu saydıklarımızın salt mücerret zihnî egzersizler olmaksızın çıkararak müşahhas bir siyâsî projeye dönüşmesi de Churchill'in 1946'daki meşhur Zürih konuşmasında açıkça "bir nevi' Avrupa Birleşik Devletleri kurmak mecbûriyetindeyiz" dediği ve Amerikan modeli bir federalist yapıyı öngördüğü tarihî konuşması ile start almış; bundan sâdece üç ay sonra kurulan ve faaliyete geçen "Avrupalı Federalister" in teşebbüsleri ile devam etmiş; Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile başlayan ekonomik birliktelik ile kuvveden fiile dönüşmeye başlayarak, Ortak-Pazar, Avrupa Topluluğu (AT), Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) gibi ara safhalardan geçerek, nihâyet 1 Kasım 1993'de Topluluk, ismini "AB"ye tahvîl etmiştir.

Bu durumda, AB'nin ilerleyecek süreçte, bir ortak savunma ve ya ticâret paktı gibi, üye ülkelerin

bağımsızlıklarını koruyarak katılabileceği “milletler-arası” (international) bir kuruluş değil; gerçek anlamda yeni ve farklı bir “devlet”e, bir “milletler-üstü (supra-national) devlet”e, bâzılarının kullandığı terimle bir “süper devlet”e, bir federal devletler topluluğuna dönüşeceğini anlamak zor olmadığı gibi ne bir sırdır, ne de şahsî bir yorum. Bu konu, burada sayamayacağımız ve âdeta sonsuz denecek kadar bol miktarda akademik yayınlarda, siyâsî beyânat ve konuşmalarda, tartışmalarda zâten çok net ve berrak bir şekilde ifâde edilmektedir. Tabiiyle, tarihte bir örneği bulunmayan bu yeni devlet tasarımının üzerine oturtulacağı toplumun kimliği de ihmâl edilmiş değildir: “Avrupalılık”. Bu durumda, AB, nihâî safhasında, tasfiye edilecek “eski ulus-devletler”in yerine, çapı-çeperi çok genişlemiş yeni bir ulus-devlet, bir “hiper ulus-devlet” (hyper nation-state) şeklini alacaktır.

İmdi; görülmekte olduğu gibi, asıl Avrupa Birliği projesi, BDA değil ABD olmaktadır ve esâsen hâl-i hâzırdaki gelişmeler de, diğer tezin aksine, bu yöndedir. Filhakika, BDA’cılarının fikir ve beyanlarına dikkat edilecek olursa, aksi iddalarına rağmen, savundukları fikirlerin detaylarının ve dahi pratik tatbikatın ve gelişen sürecin kendilerini tekzîb ettiği görülebilir. Çok kısaca söylendikte, AB’deki gelişmeler, her adımda, üye ulus-devletlerin bağımsızlık niteliklerini kemirmekte, AB’yi ulus-devletler üstü bir konuma doğru tırmandırmaktadır.

Nitekim AB’nin artık bir “başşehri”, bir “parlamentosu”, bir “bayrağı”, bir “parası”, bir “ordusu”, dünyanın diğer ülkelerinde “büyükelçi” sıfatı taşıyan temsilcileri vardır. Şimdiye kadar, bağımsız devletlerden oluşan hiçbir uluslararası kuruluşta bulunmayan bütün bu müesseseler ancak bir tek şeye delâlet etmekte olabilir: Bağımsız bir devlete! İşte gerçek AB budur: Bağımsız ulus-devletleri potasında eriterek ortaya çıkacak olan yeni bir devlet: “Avrupa Birleşik Devletleri”. Bu da, AB’nin BDA değil ABD doğrultusunda geliştiğinin en açık kanıtlarından birisidir. Kaldı ki, bu müstakbel “supra nasyo-

nal” süper devletin bütün oluşum safahâtında, BDA’cılarının payı en az ötekiler kadardır; hattâ para birliğini en yüksek harâretle destekleyen de, DM’nin nüfûzunu kırabilmek gibi bir fikirden yola çıkan ve fakat kendi fikrine zarar veren Chirac’ın kendisidir.

İmdi; böylesi bir supra nasyonal, hiper ulus-devlet bünyesine katılan ve katılmak isteyen, bugün parasını ortak-para (Euro) ile değiştiren her devlet; yârinlarda bayrağını ve diğer bütün bağımsızlık sembol ve kurumlarını da zaman içerisinde tasfiye edeceğini, “bağımsızlık” gibi bir lüksü terketmek zorunda kalacağını çok iyi bilmektedir; bilmelidir de.

Ama bütün bunları herkesten daha iyi bilmesi ve anlaması gereken, Türkiye’dir. Çünkü, AB üyesi her ülke gibi, bir AB üyesi olacak olan Türkiye de bağımsız bir devlet olarak varlığını bitirmek, kendi kendisini tasfiye etmek mecbûriyetinde kalacaktır.

Diğerlerine bir sözüm yok ve olamaz; ama hâlâ “bağımsızlık”ın değerine inananlar varsa onlara ve bizzat Devlet eliyle Devlet’i tasfiye eden Devlet Yönetimi’ne duyurulur!

IV: “Yüksek Dağlar Fırtınalı Olur!”

“Yüksek dağlar fırtınalı olur!” Böyle der, tarihî tecrübenin sağlam bir mahsûlü olan bir Türk atasözü. Bir yandan Türkler çok fırtınalı bir millet; diğer yandan Türkiye ise coğrafyası, tarihî mîrâsı ve misyonu ile yüksek bir dağ, hem de çok yüksek; bu yüzden de fırtınalı, çok fırtınalı. Bu kadar fırtınalı ve muhâtaralı bir coğrafyada mukîm, bu kadar ağır bir tarihî mîrâsı ve bu kadar ağır bir tarihî misyonu, istese de istemese, sevse de sevmese de hâmil, sırtında taşımaya mahkûm olan bir ülkenin, dâimâ son derece kavî ve ganî, son derece müteyak-kız, hep birinci dereceden kırmızı alarm durumunda bulunması gayr-i kaabil-i içtinab bir zarûrettir, hattâ bir mecbûriyet ve hattâ bir mahkûmiyet. Türkiye, bu sıfatlarla muttasîf olmaya mahkûmdur; başka türlü bir tasavvur olarak dahi imkânsızdır; bu O’nun isteği, arzusu, irâdesi ve tercihi hâricindedir. Zira, bulunduğu yüksek dağ, başka tür-lüsünü kabul etmez, edemez, edebilemez; aksi, izmihlâldir. Evet; bir tek kelime ile: İzmihlâl!

Kabûl edilmelidir ki, biz Türk-

ler herhangi bir millet değiliz; tarihte çok işler yaptık; çok kişilerle çok kavgalarımız oldu; çok di-
diştik, çok dalaştık, çok boğuştuk. Her büyük millet gibi, dostumuz az, düşmanımız çoktur. Bu sebeptendir ki, her büyük millet gibi, dâima “büyük” olmaya mahkûmuz; hele bu coğrafyada; aksi izmihlâldir; bir tek kelime ile: İzmihlâl!

Bir entellektüelin en başta gelen vazîfesi, dürüstlüktür; o sebeple de, “artık düşmanlık devri kapandı” kabîlinden piyasa malı naylon entellektüel aforizmalarına kulak asmadan, açık ve seçik, dobra-dobra konuşmak gerektir: Düşmanlıklar devri kapanmamıştır, hiçbir zaman da kapanmaz ve kapanmayacaktır. Tarihte asla kapanmayan, asla kapatılmayan, asla kapatılmayacak olan “dosyalar” vardır; bunlar büyük milletlerin büyük kavgalarının dosyalarıdır. Biz Türkler, bu dosyanın en büyüğünü, en hacimlisini, en kalınını da bu coğrafyada açtık; Anadolu denen bu fırtınalı yüksek dağda.

Bu coğrafya yüksek bir dağ, çok

yüksek ve çok fırtınalı. Unutanlara hatırlatalım: Antik dönemleri hiç hesaba katmadan, sâdece son iki bin yılda, bu belâlı coğrafya -neredeyse sayısız denecek kadar mebzûl miktarda küçük devletler ve devletçikler dışında- tam dört adet cihan imparatorluğunun başını yemiştir: Roma (Büyük Roma), Doğu-Roma (Bizans), Selçuklu ve dahi Osmanlı; “Devlet-i Ebed Müddet Osmanlı”.

İmdi:

Ey Türk milleti, ey bu ülkenin vatandaşları, ey Türkiye Cumhuriyeti'nin zimamdarları!

Siz, hangi dehşetli yanardağın volkan ağzının tam üstünde oturduğunuzun farkında mısınız? İlkokuldan başlayarak bütün tahsil hayatınız süresince mecbûren okuduğunuz tarihi bu defa tekrar ve tekrar okuyunuz; birtakım hâdiselerin anlamsız bir kronolojik yığını olarak değil, bir ibretler kitabı, bir ah-lâk kitabı olduğunu kabul ederek ve anlayarak, anlamak isteyerek, rûhuna nüfûz ederek okuyunuz. Tâ Platon'dan başlayarak tarih üzerine derinlikli düşünceler ileri süren

mütebahhir filozofları olanca ciddî-yetinize ve kemâl-i dikkatle okuyunuz; bilhassa İbn-i Haldûn'u. Hayır! Sâdece okumak yetmez; İslâm dünyasının bu son büyük filozofunun dizinin dibine çökünüz ve nasıl dehşet verici şeyler söylediğini can kulağı ile dinleyiniz. Dinleyiniz ve âkıbetinizi görünüz. Dinleyiniz; Haldûn, altı yüz öncesinin bu Berberî İslâm düşünce devri, sizlere konuşuyor ve istikbâlinizi söylüyor.

Okuyunuz, dinleyiniz ve düşününüz; “Âlemlerin Rabbi”nin, omuzlarımızın üstünde taşıdığımız bu başı ve onun içindeki beyni ne için ihsan buyurduğunu, niçin Mukaddes Kitab'da sekiz yüz defadan ziyâde “düşünmeyi, tefekkürü, tezekkürü, akletmeyi” emir ve tavsiye buyurduğunu tefekkür ve tezekkür ederek, o başın ve o beynin ve onları veren “Yerin ve Göğün Sâhibi”nin hakkını veriniz; ibâdet eder gibi okuyunuz, dinleyiniz ve düşününüz.

Tefekkür ve tezekkür ediniz ve sâdece Osmanlı coğrafyasında bugün müesses devlet adedinin kırkı bulduğunu aklınızın bir tarafına not düşerek; her birisi Türkiye Cumhuriyeti gibi düzinelerce devleti kaplayacak vâsî arâzilerinde, muhtelif ve muhtelit ırkları, halkları, dilleri, dinleri yönetmiş; her birisi en az birkaç düzine Türkiye Cumhuriyeti'ne bedel olan; bakışları, duruşları, nefes alışları dahi dünyayı velveleye vermeye kifâyet eden; hem derin bir saygı ve gıpta ve hem de korku ve husûmet kaynağı olan bu cihan devletlerine kalmayan, onlara yâr olmayan, onları yutan ve tarihe gömen tarihin, bu fırtınalı yüksek dağın, üstündekileri dibe çeken bir bataklık gibi olan bu coğrafyanın ebediyyen ve de hele bu kafa ile, bu hâl ve gidiş ile, size mi kalacağı, size mi yâr olacağı; o devlerin taşkın adaleli omuzlarını çökerten ağır yükün sizin sıska vücûdunuzu ne hâllere dūcâr edeceği suâline çok iyi bir cevap hazırlayınız. Cevabınızı şimdiden sıkıca temrin ediniz; zirâ kıyâmet günü amel olmaz ve dahi, “belâ” gelince ammeten gelir. Evet; düpedüz “belâ”dan söz ediyorum: Yapılması lâzım gelen yapılmazsa belâ şart olur. Kant'ı bir kere daha hâtırlayalım:

“Yapılması lâzım gelen yapılmazsa”, der Kant, “o zaman tabiat -burada “tabiat” kelimesinin dar anlamına takılmayınız ve onu ‘Kavaanın-i İlâhî’ diye okuyunuz- kendisi müdâhale ederek icâb edeni bizzat ifâ eder; ancak, ekseriyetle, bunu yaparken hoşumuza gitmeyen metodlar kullanır.” İşte, Kant’ın sözünü ettiği işbu “hoşa gitmeyen metodlar”ın tümüne birden “belâ” tesmiye olunur.

Belâ bir cemiyete gelince o cemiyeti bir “bütün” olarak kabûl eder ve kırk günlük bebek ile doksanlık dede de dâhil, kimsenin gözünün yaşına bakmaz; kimse-nin feryadını duymaz, hiçbir figan O’na kadar ulaşmaz; hepsini birden ayaklarının altına alır, hepsini birden çiğner, hepsinin birden canını yakar; kâffeten ezer ve tarihin çöp sepetine atar.

Tarihin hiç kimseye özel bir imtiyaz tanımadığını, hiç kimseyi kayırmadığını anlayabilmek hususunda icâb eden basiret, ferâset ve zekâyı ve mûcibince amel edebilme ahlâk ve cesâretini ne zaman göstereceksiniz; ne zaman göstermeyi düşünmekte-siniz? Daha doğrusu, böyle şeyleri düşünmeyi ne zaman düşünmekte-siniz!

Ey bu ülkenin yöneticileri; si-ze gelince: Bakınız, hep birden biraraya gelseniz tozunu bile yakalayamayacağınız Sezar, gerçek Sezar, yâni Jullius Gallius Ceasar için Shakeaspeare Hamlet’te ne diyor;

bakınız da ibret alınız:

“Büyük Sezar öldü, çamura inkılâb etti. O çamur bugün güney rüzgârlarına karşı bir duvarın deliğini kapatıyor. Vaktiyle cihanı titreten bir kahraman, bugün âdi bir duvarı rüzgâra ve kara karşı koruyor.”

**V:
“Kart-Kurt Teorisi”nin Evropâî
Versiyonu: “Dağlı Avrupalılar”**

Türkiye’nin içinde bulunduğu kriz ortamı, kanâatimce, esas olarak, ne ekonomiktir ve ne de hattâ siyâsî; hepsinden daha fazla ve hepsinden daha ağır ve daha vahim olmak üzere, “psikolojik”tir. Mağlûp bir medeniyetin mağlûp çocukları olmanın dayanılmaz ruh çöküntüsü durdurulamaz bir şekilde büyüyerek, iliklerimize kadar işleme temâyülü gösteriyor; kendimize olan güvenimizi gitgide kaybediyoruz. Bu bozuk içtimâî ruh ikliminde her şey birbirine karışıyor; doğruyu ve yanlış tefrik edebilmek bir yana, kendi elimizle kendi haysiyetimizi de pazara çıkarıyoruz.

Türkiye’nin içinde bulunduğu kriz ortamı, kanâatimce, esas olarak, ne ekonomiktir ve ne de hattâ siyâsî; hepsinden daha fazla ve hepsinden daha ağır ve daha vahim olmak üzere, “psikolojik”tir. Mağlûp bir medeniyetin mağlûp çocukları olmanın dayanılmaz ruh çöküntüsü durdurulamaz bir şekilde büyüyerek, iliklerimize kadar işleme temâyülü gösteriyor; kendimize olan güvenimizi gitgide kaybediyoruz. Bu bozuk içtimâî ruh ikliminde her şey birbirine karışıyor; doğruyu ve yanlış tefrik edebilmek bir yana, kendi elimizle kendi haysiyetimizi de pazara çıkarıyoruz.

lûp bir medeniyetin mağlûp çocukları olmanın dayanılmaz ruh çöküntüsü durdurulamaz bir şekilde büyüyerek, iliklerimize kadar işleme temâyülü gösteriyor; kendimize olan güvenimizi gitgide kaybediyoruz. Bu bozuk içtimâî ruh ikliminde her şey birbirine karışıyor; doğruyu ve yanlış tefrik edebilmek bir yana, kendi elimizle kendi haysiyetimizi de pazara çıkarıyoruz.

Beri yandan, en büyük üzüntü kaynaklarından birisi de intelligent-siya’nın hâl-i pür-melâli! İntelligent-siya, bu “para-psikolojik” içtimâî ortamda en yüksek bir mukavemeti arzetmesi gerektiği hâlde, çok hâllerde, maalesef ve maatteessüf, halk kadar dahi metânetli ve vekarlı bir duruş gösteremiyor. Nitekim, hemen hemen tamamı, havlu atmış vaziyette; “Avrupa Birliği”nin kapisına yüz sürmek ve arz-ı ubûdiyette bulunmak konusunda yarış hâlindedir; pek müstesnâ birkaç hâriç, hemen hemen tamamı! Teslimiyetçilik, hemen hemen hepsini esir almış vaziyette; bir zamanların “tam bağımsız Türkiyecî” sosyalistlerinden, “her şey Türk için, Türk’e göre Türk tarafından” sloganı ile yeri-göğü inleyen keskin siyâsî milliyetçilere varıncaya dek hemen hemen hepsini!... Fakat, Avrupa’ya arz-ı ubûdiyette bulunmak konusunda bir zamanlar “İslâmcı” nâmıyla mârûf olanlarla pek az kişinin yarışmayı göze alabileceği kanâatindemim. Ne hazin; bu beylerin bugünkü vaziyetlerine baktığımda, çok hüznlendiğimi ve eski hülyalı romantizmlerini aradığımı itiraf etmeliyim. Veyl olsun!

Elbette, her kişi gibi entellektüllerin de fikir ve kanâatlerinde tahavvülât, tebeddülât, tağayyürât ve takallübât olmasında prensipler düzeyinde şaşılacak ve reddedilecek bir şeyler olamaz;

ama, kendisiyle hesaplaşmak, yaptıklarının hesabını vermek, yani, bu radikal değişikliklerini iç ve dış tutarlılığı olan bir çerçevede açıklamak kayıt ve şartıyla! Entellektüel olan ve olmayan arasındaki en temelli fark, budur.

İmdi: Bu hesap mutlaka verilmelidir; niçin bir vakitler “demonkrasi” (demon-krasos: şeytan yönetimi) diye alay edilen demokrasi’nin (demos-krasos: halk yönetimi) değerinin nasıl olup da âniden birkaç yıl içinde keşfedildiğinin olduğu gibi; niçin bir vakitler “Hıristiyan Kulübü” diye cephe alınan Batı’nın, “hürriyetin anavatanı” olduğunun da âniden keşfedildiğinin kemâl-i ciddiyetle açıklanması şarttır! Aksi takdirde, bu hesabı vermeyenlerin sâdece konjonktürlere göre fikir geliştirdikleri ve binâenaleyh güvenilemez oldukları ve dahi binnetîce, yârın hangi konjonktürde ne gibi tahavvülâta uğramış olarak karşımıza çıkıp ne gibi yeni türküler söyleyecekleri konusunda itimâd telkîn etmeyecekleri düşünülecektir, düşünülmelidir de. Böyle bir intelijansiya, gerçek bir intelijansiya olamaz.

Bu cümleden olmak üzere, günümüzde -eski mi desem?- İslâmcı intelijansiya tarafından çok yanlış şeylerin ileri sürüldüğüne şahit olmaktayız ki, birer fikrî müstehcenlik olan bu iddiaların hemen hemen hepsinin dönüp dolaşıp aynı yere vardığını söyleyebiliriz: “Kutsal Avrupa Birliği”ne girebilmek için meşrûiyet senetleri yaratmak. Bu maksatla başvuru yollardan birisi ise, inanılacak gibi değil ama, “bizim” de aslında “Avrupalı” olduğumuzu (gûya) isbâta mâtûf komik bile olamayan tezler geliştirmek. Bir kere daha veyl olsun!

Şimdi âniden keşfediverilen Avrupalılığımızı (?), Avrupalılık kimliğimizi isbat etmeye yönelmiş bu fikirler manzûmesi, özü itibâriyle, “kart-kurt teorisi” diye alaya alınan ve Kürtler’in köken olarak Türk olduğunu iddia eden teorinin çok kötü, çok banal, çok ciddiyetsiz ve çok sâde suya tirit yeni bir versiyonunu kurmak demektir; ama tersinden! Çünkü, aslında bazı bakımlardan hiç de alaya alındığı gibi zayıf olmayıp, teorik olarak

belirli bir sağlamlığının bulunduğu söylenebilecek olan ve bugüne kadar da teknik düzeyde pek fazla hırpalanamayan “kart-kurt teorisi”nin orijinali bir Türk îcadıdır ve fakat onu îcad eden Türkler’in bir kısmından başka taraftarı da olmamış olan -şahsen yönelmiş olduğu pratik gâyesi yüzünden asla itibâr etmediğim gibi çok da itici bulunduğumu söyleyebileceğim- bu teoriye, asıl hedef kitle olan Kürtler’den hiçbir taraftar çıkmamış; teori, (bir kısım) Türk’ten (yine bir kısım) Türk’e müteveccih saçma, komik ve başarısız bir propapaganda enstrümanı olmaktan ileriye gidememiştir. Lâkin, şimdi iyiden iyiye taraftar bulmaya başladığı gözlenen işbu nevezhûr “Evropâî kart-kurt teorisi”nde roller tam tersine dönmüş bulunmaktadır: Evropâî kart-kurt teorisi, Türkler’i Avrupa’ya ısındırmak gâyesine mâtûf olarak Avrupalılar tarafından değil de Avrupalıların’ı Türkler’e ısındırmak ve bir de içerideki Avrupalılık ve hasaten Avrupa Birliği aleyhtarlarını -ki bu da artık günümüzde “medeniyet düşmanlığı” gibi bir anlamla özdeşleştirilmeye çalışılmaktadır- pasifize etmek gayesine mâtûfen Türkler tarafından ortaya atılmaktadır.

Kart-kurt teorisinin orijinal Türk versiyonunda Kürtler, aslında Türk olduklarını bilmeyen “Dağlı Türkler” olarak takdim edilirdi; şimdi ise, artık kronikleşme eğilimi gösteren bir şahsiyet zaafiyetiyle mâlûliyetin tesiriyle, zavallı, şaşkın Türkler, kendilerinin aslında Avrupalı olduklarını yeni keşfeden “Dağlı Avrupalılar” olduklarını iddia ediyorlar! Hem de ne komik ve utanç verici bir şekilde! Buna mukaabil, kendilerinden -yani Avrupalı- olduğumuzu isbat gayretiyle yırtınmamız karşısında bizim “Evropalı” olduğumuzu hâlâ anlamamakta ısrar eden “hâin Evropalılar”dan ses yok! Bir Anadolu darb-ı meselinde dendiği gibi, “Kız evi dambul-dambul, oğlan evinden çit çıkmıyor”. Çok utanç verici! Bir kere daha veyl olsun!

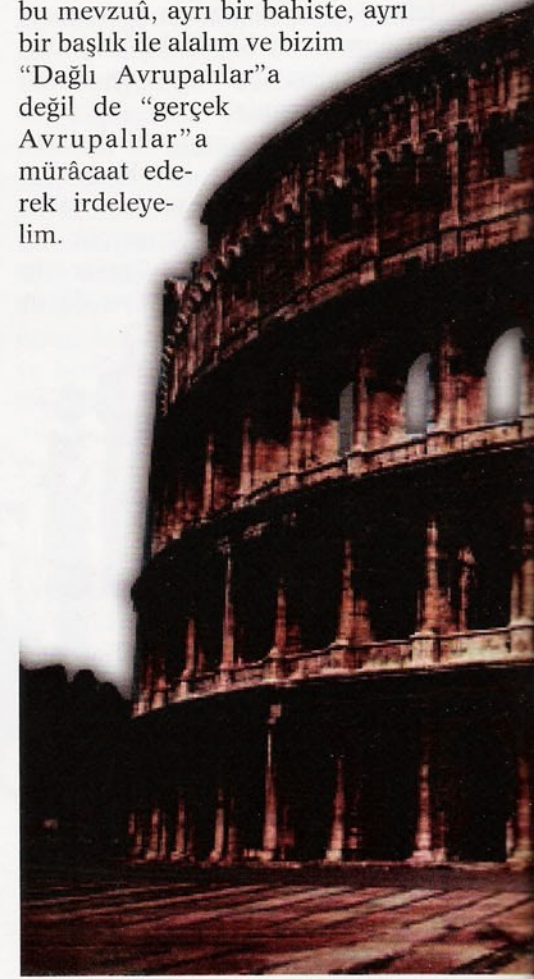
Gelelim meselenin asıl veçhesi-ne: Avrupalı kimdir?

Evvelâ şunu açık bir yüreklilik, dürüstlük ve samîmiyet ile kabul

etmek mecbûriyetimiz vardır: “Avrupalı kimdir?” suâlîne cevap vermek konusunda hak, ehliyet ve liyâkat sâhibi olanlar, başka hiçbir kimse değil, ancak ve yalnız, “Avrupalı”lardır; asla bir başkası değil! Çünkü: Nasıl ki ferdi kontekstte bir kimsenin “kimlik” tanımlama hakkı sâdece ve yalnız kendisine âit ise, içtimâî kontekstte de bir cemiyetin “kimlik” tanımlama hakkı sâdece ve yalnız kendisine âittir, öyle de olmalıdır; doğrusu budur, başkası olamaz. Bundan ötesi, haddini bilmemek ve hakka tecâvüz olduğu gibi, daha başka uzantıları da olan entellektüel bir sakatlıktır ki bu entellektüel sakatlık, bizim, Avrupalılar’a “Avrupalılık” kimliğini öğretme denememiz bahis mevzûu olduğunda, entellektüel bir sakatlık gibi masûm addedilebilecek bir hatâyı dahi aşmakta ve çiğ ve ham bir gör-güsüzlüğe, kaba bir zillet duygusu manifestasyonuna dönüşmektedir.

Evet: Avrupalı kimdir ve Avrupalılık nedir?

Bu suâlin muhtasar bir cevabı dahi buraya sığmaz; o sebeple bu mevzûu, ayrı bir bahiste, ayrı bir başlık ile alalım ve bizim “Dağlı Avrupalılar” a değil de “gerçek Avrupalılar” a mürâcaat ederek irdeleyelim.

VI: “Avrupalı” Kimdir?

Bundan önceki yazımızda Türkiye’de yaşanmakta olan psikik çözüme ve omurga incinmesi sürecinin bâriz emârelerinden birisi olan, “kendisini Avrupalılar’a kabul etirme” gayretlerini konu edinmiş ve bu uğurdaki zavallı gayretlerden birisi olarak da, vülgerize “kartkurt teorisi” adıyla mârûf olan teorinin kötü bir kopyası olarak nitelendirdiğimiz “Dağlı Türkler” teorisinden söz etmiştik. Bu traji-komik ve ayıplı teoriye göre, bizler, aslında Avrupalı’yız; fakat ne yazık ki Avrupalı birâderlerimiz henüz bu fevkalâde mühim hakikatten bâhaber bulunmaktadırlar; şimdi yapılacak olan şey, onların bu cehâletlerini mağlûb etmek ve bizleri lûtfen ve keremen kendilerinden kabûl buyurmalarını sağlamaktan ibârettir.

Şimdi asıl mevzûmuza geçebiliriz: “Avrupalılık nedir” ve “Avrupalı kimdir?” Ancak, bundan önce de ilkin şu iki husûsu iyice bellememiz şarttır:

Bir: Bütüncül ve kuşatıcı bir “Asyalılık”-tan veya “Afrikalılık”-tan söz edilebilmesinin güçlüğüne ve hattâ imkânsızlığına karşılık, bu şekilde bir “Avrupalılık”-tan söz edilebilir; bu, Avru-

Yunan, Roma ve Hıristiyanlık” üçlüsü, Avrupalılık kimliğinin kesin temelidir; bu mühim husûsu bilmeyenlere ilân, bilip de unutanlara veya konjonktür gereği unutmuş görünenlere de bir kere daha hâtırlatalım ve bu bâbda kesin ve keskin bir örnek olmak üzere, “Dağlı Avrupalılar” a değil de, gerçekten gerçek Avrupalı olan ve “Batı kültür tarihinin her bölümü Yunanlılar’la başlar. Bu hüküm, mantık, bilim, sanat, siyaset için olduğu kadar tabii kelâm için de doğrudur” diyen Étienne Gilson’a ve “Avrupa, Hıristiyan imânının ve Hıristiyan ahlakının çeşmesidir” diyen Winston Churchill’e kulak verelim.

pa’nın, diğer kıt’alara nazaran daha homojen olmasından ileri gelen bir husustur. Vâkıa, Avrupa da Avrupalılık nokta-i nazarından kendi içinde muhtelif tabakalara taksim olunmaktadır ve aşağıda da kısaca temas edileceği veçhiyle bu taksimatlandırmanın kriterinin temeli de Yunan, Roma ve Hıristiyanlık’tır ve bu sebeple de her Avrupalı aynı derecede Avrupalı değildir. Fakat yine de her şeye rağmen, Avrupa, hayli homojen ve hattâ izotrop bir kıt’adır ve bu da total ve kuşatıcı, ‘efrâdını câmi, ağıyarını mâni’ bir Avrupalılık kimliği tanımına meşrûiyet vermektedir.

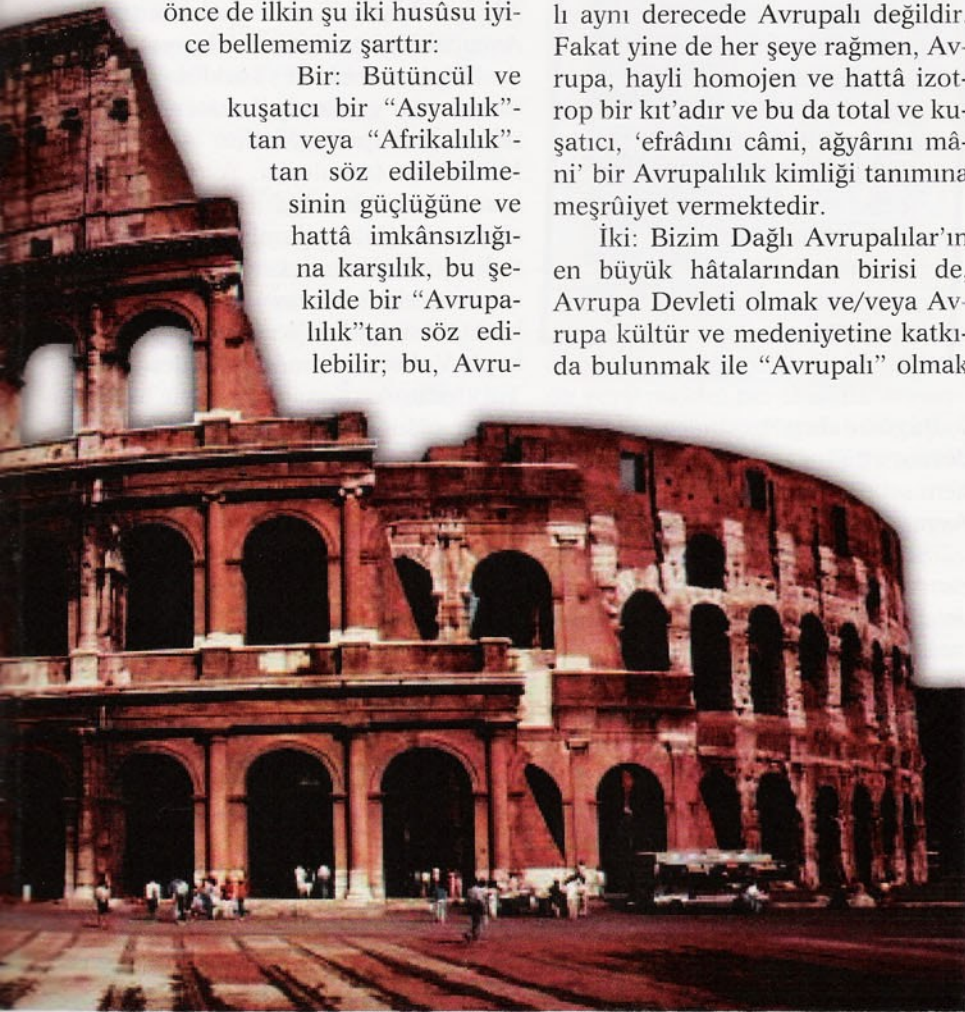
İki: Bizim Dağlı Avrupalılar’ın en büyük hâatarından birisi de, Avrupa Devleti olmak ve/veya Avrupa kültür ve medeniyetine katkıda bulunmak ile “Avrupalı” olmak

arasında mantıken zarûri hiçbir irtibat bulunmadığını anlayamamalarıdır. Kuşkusuz, Türklük ve Müslümanlık gözönünde tutulmaksızın ne en genel hâlde Batı’nın, ne de özel hâlde Avrupa’nın tarihi, kültürü ve medeniyeti anlaşılabilir. Ama, aynı şey bizim için de doğrudur; Batı tarihi, kültürü ve medeniyeti gözardı edilerek Türk ve İslâm kültür ve medeniyeti ve tarihi anlaşılamayacağı gibi anlamsızlaşacaktır da. Kim, İslâm ve Türk medeniyetindeki Avrupa ve hattâ İran, Hind te’sir ve katkılarını inkâra cesâret edebilir? Ancak, Türkler’in Avrupalı olduğu sonucu çıkarılan keskin zekânın, aynı metod ile Hindli olduğumuz sonucunu da çıkarabilmesi gerektiği gibi, Avrupalılar’ın ve Hindliler’in de kendilerinin aslında Türk olduğunu bilmeyen (Dağlı) Türkler olduğu sonucunu çıkarması dahi gerekir. Tam bir skandal!

Şimdi de bu kabîl safsataları bırakıp, bundan sonraki birkaç satırda, “gerçek Avrupalılar” a mürâcaat ederek, Avrupalılık kimliğine bakalım.

İmdi: Bu derece meftûnu olduğumuz “Avrupalılık” kimliğinin özü-esâsı, “Yunan, Roma ve Hıristiyanlık” temeli olup, diğer bütün kimlik kriterleri bu temel üzerine binâ edilir ki bunlar da muhtasar, rönesans ve reformasyon ile ifade edilen uyanış devirleri ve aydınlanma ve devrimler çağı ile gelişen modernite periyodudur.

“Yunan, Roma ve Hıristiyanlık” üçlüsü, Avrupalılık kimliğinin kesin temelidir; bu mühim husûsu bilmeyenlere ilân, bilip de unutanlara veya konjonktür gereği unutmuş görünenlere de bir kere daha hâtırlatalım ve bu bâbda kesin ve keskin bir örnek olmak üzere, “Dağlı Avrupalılar” a değil de, gerçekten gerçek Avrupalı olan ve “Batı kültür tarihinin her bölümü Yunanlılar’la başlar. Bu hüküm, mantık, bilim, sanat, siyaset için olduğu kadar tabii kelâm için de doğrudur” diyen Étienne Gilson’a ve “Avrupa, Hıristiyan imânının ve Hıristiyan ahlakının çeşmesidir” diyen Winston Churchill’e kulak verelim. Bu iki gerçek Avrupalı’nın şehâdeti dahi, “Ben Batılı’yım” ve-

ya “Batılı olmak istiyorum” demekle, ya da Avrupa’da yaşıyor olmakla, hattâ bir “Avrupa devleti” olmakla “Avrupalı” olunamayacağını bilbedâhe isbâta muktedirdir; ama biz devam edelim. Devam edelim ve gerçekten gerçek bir Avrupalı ve gerçek bir mütefekkir olan Christopher Henry Dawson’u dinleyelim. Dawson, “Avrupa nedir” sorusuna, “Avrupa, menşe’leri üç bin yıl önceki Doğu Akdeniz’de olan ve çağdan çağa ve halktan halka iletilen ortak bir rûhî geleneği paylaşan halkların birliğidir” şeklinde cevap vermekte ve bilâhare, “Avrupa’yı ve onun tarihî tekâmülünü ancak Hıristiyan kültürünün etüdü ile anlayabiliriz” demekte ve bütün Batı kültürünün tekâmülünün de üç ana merhaleye ayrıldığını söylemektedir: Hıristiyan, Hıristiyan-öncesi ve Hıristiyan-sonrası:

“İlkin, klâsik Akdeniz kültürünün iki safhası vardır: 1: Helenizm, 2: Roma dünyası. Bundan sonra ise, Hıristiyan tarihinin üç merkezî devresi bulunmaktadır, 3: Batı ve Doğu Hıristiyanlığının teşekkülü, 4: On birinci asırdan on beşinci asra kadar Ortaçağ Hıristiyanlığı ve, 5: On altıncı asırdan on sekizinci asra kadar olan dinî bölünme çağı ve hümanist kültür. Nihâî olarak, 6: Avrupa kültürünün sekülerleştiği geç on sekizinci asır ve on dokuzuncu asır olan devrim çağı, ve,

Gerçek bir Avrupalı olan ve birçok eserinde Batı’nın Hıristiyanlık’tan sapmakta olduğu fikrini ileri sürmesine ve meselâ, reformasyon ve rönesans hareketlerini, laiklik ve sekülerlik’i, bir çeşit râfızilik olarak telâkki etmesine ve genel olarak, Hıristiyan kültür ve medeniyetinde bir tereddîye dikkat çekmekte olmasına rağmen, her ne sûretle olursa olsun Batı’nın Hıristiyan olduğunu belirten Toynbee’nin şu hükmüne bakalım: “Batı ve Bizans toplumları şimdilerde Hıristiyan olmaktan çıkıyor olabilirler, ama gene de kaçınılmaz bir biçimde eski-Hıristiyan’dırlar.”

7: Bugün dahi gölgesinde yaşamaya devam ettiğimiz, dünya harplerinin hem sebebi ve hem de sonucu olan, Avrupa’nın parçalanması”

Şimdi de, yine dağlı değil gerçek bir Avrupalı olan ve birçok eserinde Batı’nın Hıristiyanlık’tan sapmakta olduğu fikrini ileri sürmesine ve meselâ, reformasyon ve rönesans hareketlerini, laiklik ve sekülerlik’i, bir çeşit râfızilik olarak telâkki etmesine ve genel olarak, Hıristiyan kültür ve medeniyetinde bir tereddîye dikkat çekmekte olmasına rağmen, her ne sûretle olursa olsun Batı’nın Hıristiyan olduğunu belirten Toynbee’nin şu hükmüne bakalım:

“Batı ve Bizans toplumları şim-

dilerde Hıristiyan olmaktan çıkıyor olabilirler, ama gene de kaçınılmaz bir biçimde eski-Hıristiyan’dırlar. Kültürel mirasları Hıristiyanlık ile öylesine dolup taşmıştır ki, kendilerini Hıristiyan geçmişlerinden koparıp ayırmaları mümkün olamaz.”

Devam edelim ve gerçek bir Avrupalı olup Avrupalılık bilincinin oluşmasında önemli bir rolü bulunan, Avrupalı halkların Avrupalılık kimliğini tarihî süreçte oluşturan üç nüfûz kabul ettiğini söyleyen ve en başa Roma’yı yerleştirip diğer ikisini de Hıristiyanlık dini ve Grek düşünce ve fazileti olarak tesbît eden Paul Valery’yi ve meselâ, “Batı Uygarlığının Temelleri” isimli eserinde “Bizim anladığımız biçimde uygarlık, kaynak bakımından Yunanlı, fakat dokusu bakımından Romalı’dır. Düşünüşümüz, fikirlerimizi düzene koyuşumuz, söz ve hareketlerle kendimizi ifâde ettiğimiz Yunanlılar’a değil Romalılar’a benzer” diyen Blunt’ı da şâhitlik kürsüsüne dâvet edelim.

Bu isimler saymakla bitesini değil; ama hepsinin ortak noktası şu: Avrupalılık kimliğinin hiçbir yerinde Müslümanlık ve Türklük yok; olması da gerekmiyor zâten. Nitekim, Avrupalı aydınlar Türk ve Müslüman terimlerini, Avrupalılık için ancak bir negatif tanımlama elemanı, “öteki” olarak zikretmektedirler. Bu konudaki sayısız denecek örneklerin en tanınmışlarından birisi klâsiklerden “kızıl domuz” lâkaplı Voltaire ve modernlerden de Türkler’in Avrupa için tam bir başbelâsı olduğunu söyleyen ve O’nu “öcü” olarak tanımlayan “Avrupa’nın prensi” lâkaplı Denis de Rougemont. Okunmaları şâyân-ı tavsiyedir.

Ey dağlılar! Sizi Hıristiyan olmak dahi kurtarmaya yetmez! Başınızı dik tutun!

VII: “Avrupalı Olduk” Görgüsüzlüğüne Karşı Haysiyetli Bir Protesto ⁶

.../

Avrupa Birliği’ne karşı, sağcı-sı, solcusu, Kemalisti, İslâmcısı tarafından duyulan bu aşırı derecede abartılı perestişin çok sağlam ve

sihhatli bir şekilde analizi yapılmalıdır; ben şahsen bu haddini mütecâviz sevinci tehlikeli bulmaktayım. Bu derecede şiddetli, bu derecede ağır ifâdeler taşıyan bir protestavır koyuşum bundandır.

Zirâ, bu aşırı abartılı sevincin, Türkiye’de “bağımsızlık bilincinin yırtılması” ve “toplumsal kişilik bozulması”nın emâresi olduğunu düşünüyorum.

Evet, yanlış okumadınız; toplumumuzun bir kesiminde, hem de ciddi bir kesiminde, ama hassaten -entellektüel demeye dilim varmıyor- okumuş-yazmışlarında “bağımsızlık bilincinin yırtılması” ve “toplumsal kişilik bozulması” söz konusudur.

Hey Türkiye! Koca Türkiye!

Sen bu hâllere de mi düşecektin?

Sen, bir vakitler, Avrupa’nın efendisi iken; şimdi marabası, yavaşması, emireri olmayı kendi gönülle ve hem de bu derecede şiddetle arzu mu ediyorsun?

Türk milleti! Titre ve kendine dön!

Sen; seni hiç sevmeyen, sana hiç saygı duymayan, ciğerleri çürümüş bu âşüftenin, bu müptezel Kamelyalı Kadın’ın aşkıyla gözünü kör edip de haysiyetini pazara çıkaramazsın!

Eğer bu abartılı perestiş, bu kadar ilkel Avrupa-perestlik toplumun bütün kesimlerine aynı şekilde yayılacak olursa, bu sözüme mim koyunuz, Allah şahidim olsun, yemîn ediyorum; böyle bir milletin milliyetçiliğini yapmayı kendime hakaret addederim.

Biraz haysiyet!

VIII:

Varlığım Avrupa Birliği’nin Varlığına Armağan Olsun!⁷

.../Türkiyemiz, hepimizin gözlerinin önünde adım adım gelişen bir trajedi yaşıyor! Fikrimce, şu anda Türkiye’nin bundan daha büyük problemi yoktur: Devlet ile millet

Devlet ile millet arasındaki bağ tehlikeli bir biçimde gevşemekte, her ikisinin arasında bir kopma ve ayrışma süreci yaşanmakta ve toplumda bağımsızlık bilinci yırtılmaktadır. Bu keyfiyetin en bâriz göstergesi, Türkiye’nin devleti ve milleti ile birlikte “Avrupa Birliği”ne bakışındaki anormal yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın başka hiçbir adı yok: Mandacılık! Ne hazin bir tecelli: Türkiye, devleti ve milleti ile, mandacılığı içine sindirmiş bulunuyor.

arasındaki bağ tehlikeli bir biçimde gevşemekte, her ikisinin arasında bir kopma ve ayrışma süreci yaşanmakta ve toplumda bağımsızlık bilinci yırtılmaktadır.

Bu keyfiyetin en bâriz göstergesi, Türkiye’nin devleti ve milleti ile birlikte “Avrupa Birliği”ne bakışındaki anormal yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın başka hiçbir adı yok: Mandacılık! Ne hazin bir tecelli: Türkiye, devleti ve milleti ile, mandacılığı içine sindirmiş bulunuyor.

Bu noktada, toplumdaki “kollektif bilinç”in her zaman için yanılmaz olup olmadığı konusunda, Hegel’in, Avusturya, Bavyera ve Bohemya’da reformasyonun büyük ilerlemeler kaydetmiş bulunmasına karşılık başarısız kalışını açıklarken yaptığı tesbitten çıkardı-

ğı şu hükmü hatırlatmaya gerek görmekteyim: “Doğruluk bir kez zihinlere girdi mi, bir daha oradan sökülüp atılamaz denmesine rağmen, bu ülkelerde o, silâh, hile ve kandırma gücüyle zihinlerden sökülüp atılmıştır.” Yâni: Büyük

kitle’nin makro bilinci her zaman için yanılmaz kabul edilemez; bu hüküm hassaten şu bunalım dönemindeki Türkiye için daha fazla bir değer taşımaktadır. Evet, Avrupa Birliği’ne ne olursa olsun girmek yönünde toplumumuzda yüzde yetmiş kadar yükselen eğilim yanlıştır! Toplumumuzun büyük ekseriyetinin böyle bir tercihte bulunuyor olması, onun doğruluğunun bir karînesi olamaz.

.../Toplumsal bilinç yanlış tercihte bulunuyor; çünkü toplumsal psikolojimiz bozuk vaziyette bulunuyor; nasıl ki eğri odundan düzgün çubuk çıkmazsa, bozuk bir zihinden de sâlim bir karar çıkmaz; ve dahi, nasıl ki şaşırın ördek suya tersinden atlarsa, şaşırın ve bunalan bir toplum da yola tersinden girer.

.../

Bu gidişin sonu iyi değildir efendiler; vatanını, milletini, devletini seven herkes bu vaziyetten vazife çıkarmalıdır. Aksi hâlde, şu sloganı kendimize şîar edinmemiz kaçınılmaz olacaktır:

“Varlığım Avrupa Birliği’nin varlığına armağan olsun!”

Dipnotlar

- 1 “FransAlmanya” başlıklı yazım, Aksiyon, Yıl:8, Sayı:426, 03-09 Şubat 2003, s.38-39. Not: Yazı, basılı metinde editör tarafından değiştirilmiş şekliyle “Fransalmanya Masalı” şeklinde yayınlanmıştır.
- 2 Zaman, 14 Nisan 2002, Pazar, s.12.
- 3 Aksiyon, Yıl:7, Sayı:336, 12-18 Mayıs 2001, s.29.
- 4 Aksiyon, Yıl:7, Sayı:338, 06 Mayıs-01 Haziran 2001, s.23.
- 5 Aksiyon, Yıl:7, Sayı:340, 09-15 Haziran 2001, s.31.
- 6 Ayyıldız, 13 Aralık 1999, Pazartesi, s.9. Sadece bir kısmı iktibas edilmiştir.
- 7 Muhâlif, Yıl:2, Sayı:53, 26 Ocak-01 Şubat 2001, s.9. Sadece bir kısmı iktibas edilmiştir.

